

Sak 7/23 - «Vikingtidsmuseet på Bygdøy» - prosjektrapport LVIII til KHM's styre 9. juni 2023

I perioden fra styremøtet 31. mars 2023 til 26. mai 2023 har arbeidet i VTM-prosjektet hatt særlig fokus på følgende saker:

- Byggeprosjekt, Brukerutstyr (BUT) og Safeguarding of objects (SGO)
- Aktiviteter i Utstillingsprosjektets (UP) delprosjekter

I. Byggeprosjektet, Brukerutstyr (BUT) og Safeguarding of objects (SGO)

Byggeprosjekt – status, brukerinvolvering og kostnadsutvikling

Grunnarbeider på byggetomten på Bygdøy er godt i gang etter den offisielle byggestarten 14. februar. Kalkstabilisering og etablering av ytre spunt er avsluttet og arbeidet med å grave ut masser har kommet ca. halvveis. Stans i byggearbeidet grunnet vibrasjoner har vært på et minimum og vurderingen er at valg av arbeidsmetoder og utstyr så langt er vellykket. Detaljeringen av nybygget følger fastlagt plan. Det pågår kontraktsforhandlinger mellom SB og entreprenør for gjennomføring av resten av byggeprosjektet, utover grunnarbeider.

På bakgrunn av Stortingets vedtak 14. desember 2022, om å videreføre prosjektet innenfor revidert kostnadsramme (3770 mill. kr.), har Kunnskapsdepartementet (KD) utarbeidet et nytt oppdragsbrev (datert 31.03.2023) for det nedskalerte prosjektet – VTM2. Samfunns- og effektmål er uforandret, men UiO har i samarbeid med SB revidert måleindikatorerne for å gjøre det mulig å oppnå fastsatte effektmål innenfor VTM2, uten at det hindrer realiseringen av det opprinnelige prosjektet. I tillegg er det utarbeidet et overordnet notat som beskriver UiOs og SBs felles forståelse av standard for Vikingtidsmuseet etter endring fra VTM1 til VTM2.

Prosjektet har justert sine planer mot gjennomføring av det nedskalerte prosjektet - VTM 2. Denne løsning har samme planløsning som VTM 1, men kvaliteter og funksjoner i publikumsarealer er drastisk redusert eller tatt ut i sin helhet og en rekke arealer blir kun ferdigstilt som råbygg. Det betyr at arealer for laboratorier, gjenstandsbehandling og verksteder, særutstilling, opplevelsesrom og kino, mottaksarealer for skoleklasser, kontorarealer for administrativt ansatte og forskere, auditorium og restaurantlokalene blir levert som uinnredete arealer. I eksisterende bygg skal prosjektet kun gjennomføre nødvendig tiltak for brukstillatelse og teknisk oppgradering slik at det kan fungere sammen med nybygget, øvrig rehabilitering er tatt ut. Utomhus er kvalitetene på formidlingsarealene redusert betraktelig, både i indre gårdsrom og i parkområdet. VTM2 skal overleveres i en slik stand at anlegget umiddelbart kan tas i bruk for fullverdig museumsdrift, men de funksjonene som er tatt ut vil svekke publikumsopplevelsen og UiOs inntjeningsmulighet betydelig. Besparelsene ved kutt fra VTM1 til VTM2 er beregnet til 250 MNOK.

SB og UiO har utarbeidet en plan for håndtering av opsjoner (tilbakeføring av de kutt som er gjort våren/sommeren 2022) og som er nødvendige for å oppnå ambisjonene i det opprinnelige prosjektet. UiO har bedt om budsjettpriser på en rekke opsjoner for å se på muligheten for ekstern finansiering. De anslag som UiO så langt har mottatt antyder kostnader som er mer enn dobbelt så store som innsparingene ved å

kutte. UiO/KHM har stilt prosjektet spørsmål ved om dette er riktig bruk av offentlige midler og om man kan forsvare kuttene samfunnsøkonomisk.

KHM er involvert i en rekke særmøter i SBs delprosjekter. SB har initiert en møteserie med UiOs brukergrupper for å gjennomgå romløsninger og utstyr for de ulike områdene som nå detaljeres. Dette arbeid er forventet videreført gjennom våren/sommeren. UP driver en arbeidsgruppe på tvers av UP, BUT og bygg, for å sikre gode løsninger i bygget som ivaretar publikumsopplevelsen.

Arbeidet med en helhetlig ROS-analyse pågår med bistand fra ekstern rådgiver under ledelse av SBs prosjektledelse. Det har vært gjennomført en møteserie for å identifisere og kvalitetssikre de ROS-analyser som er gjennomført, samt å avdekke hvilke analyser det er forventet at det er behov for fremover. Det er også gjennomført ROS-analyser for kuttene som ble gjort ifm nedskalering til VTM2. Det forventes oppsummering av disse resultatene, og videre avklaring på prosess for den helhetlige ROS-analysen.

SB har varslet forsinkelser pga uavklart varighet på flytting av skip og sleder. Det er engasjert en egen fremdrifts koordinator i byggeprosjektet som arbeider med å oppdatere fremdriftsplaner. SB vil etter sommeren invitere UiO/KHM til en prosess for å definere overordnede milepæler og koordinere UiOs tilknyttede prosjekter til SBs fremdriftsplan for byggeprosjektet.

Saken rundt finansiering og fremdrift i byggeprosjektet følges tett av museumsledelsen, UiO-ledelsen og VTMs prosjektledelse hos både KHM og Eiendomsavdelingen.

Brukerutstyrprosjekt (BUT)

I brukerutstyrprosjektet (BUT) pågår det arbeid for å avklare løsninger for teknisk infrastruktur i byggeprosjektet, samt videre spesifisering av utstyr. Det arbeides tett sammen med Utstillingsprosjektet med avklaringer på montere, AV/IKT-utstyr, belysning og wayfinding. Monterprosjektet er godt i gang, i tett samarbeid med Utstillingsprosjektet. Det er utlyst en konkurranse på konsept og design av wayfinding med frist 6. juni.

Safeguarding of objects (SGO)

Prosjektet omfatter relokalisering av de gjenstander som kan flyttes til Økern, sikring av alle gjenstander som blir på VSH under bygging, digital dokumentasjon av gjenstander, flytting av skip, sleder og vogn inn i nytt bygg, samt etablering av nye støttesystemer. Prosjektet er delt i to, men KHM har det overordnede ansvaret for samlingens sikkerhet i begge prosjektdelene. Statsbygg har gjennomføringsansvar for sikring av skip, sleder og vogn (SGO-SB), mens KHM har gjennomføringsansvar for resterende gjenstander på Bygdøy (SGO-KHM).

SGO-SB: Sikring av skip og sleder under byggefasen (fase 1) er ferdigstilt. KHM bidrar med planlegging og prosjektering av videre framdrift i SGO, flytting inn i nytt bygg og nye støttesystemer. Delprosjektet har meldt inn at tidligere angitte 10 mnd til flytting av skip og sleder (fase 2) ikke er tilstrekkelig. SGO-SB arbeider nå med å revidere planer, og en fremdriftsplan for fase 2 er forventet ferdig i juni 2023.

SGO-KHM: Delprosjektet relokalisering av fjerdefløy er avsluttet. Arbeidet med å revidere og dokumentere fortsetter i magasin på Økern.

II. Arbeid i Utstillingsprosjektets (UP) delprosjekter

Det er inngått kontrakter med de viktigste hovedleverandørene for realisering av utstillinger og publikumsopplevelser; 1/ Permanente utstillinger (KHM) - Ralph Appelbaum Associates (RAA) og Tamschick Media+ Space (TMS), 2/ Montere (SB/BUT) - Goppion S.p.A og 3/ Formidlingstilbud for barn og unge «Den store vikingreisen» (KHM) – Kiss the Frog. Disse leverandørene deltar (sammen med sine respektive underleverandører) gjennom hele prosjektperioden og helt frem til åpning av nytt museum. Det er gjennom våren etablert samarbeid mellom leverandører som koordineres i tett samarbeid mellom UP og BUT. UiOs IT-avdeling er også koblet tett på UP, BUT og leverandører for å ivareta UiOs krav til tekniske løsninger i utviklingen. UP arbeider også med strukturering av gjenstandsdata i en designdatabase (dette skal senere videreutvikles til museets innholdsadministrasjonssystem), konserveringsklargjøring, foto og 3D-skanning av gjenstander. UP planlegger ny organisering av delprosjekter fra sommeren 2023. Der hovedgrepet er å dele opp det desidert største delprosjektet (delprosjekt utstillinger) i flere delprosjekter.

På bakgrunn av varslede forsinkelser i byggeprosjekter vil UP gå gjennom fremdriftsplaner og budsjetter til høsten når fremdriftsplan for byggeprosjektet foreligger. Forlenget prosjektperiode vil medføre økte personalkostnader. Den lave kronekursen og økt inflasjon påvirker i stor grad UP som følge av at en stor del av prosjektets innkjøp skjer internasjonalt. Videre oppfølging av bekymringen rundt valuta vil være et fokusområde fremover for prosjektet. UP tar enn så lenge høyde for å håndtere merkostnader som følge av valutasingninger innenfor prosjektets ramme.

Det er utarbeidet en overordnet plan for hvordan UiO kan arbeide for å finne ekstern finansiering. UiO har gjennomgått liste over kutt i byggeprosjektet som skal kunne tas tilbake som opsjoner og prioritert de publikumsrettede funksjonene i fire grupper.

- 1) Skole- og undervisningsområder (opplevelsesrom – kutt #102, skoleområde i eksisterende bygg - juniorforskerverksted/seminarrom/matpakkerom/garderobe, samt kino – kutt #145)
- 2) Særutstillingsområde (kutt #35)
- 3) Auditorium (i eksisterende bygg)
- 4) Aktivitets- og serveringsområde (indre gårdsrom – kutt #151)

Planen er å utvikle prospekter for disse fire opsjonspakkene som brukes for å få finansiert bygging av lokaler, innredning og utstyr. Det er foreslått, i tråd med signaler fra universitetsledelsen, at KHM tar ansvar for arbeidet med å finne sponsor/giver til 1) Skole- og undervisningsområder og at rektoratet, i samarbeid med KHM, arbeider med å finne sponsor/giver til 2) Sær-utstillingsområde, 3) Auditorium og 4) Aktivitets- og serveringsområde (indre gårdsrom). Arbeidet er satt på vent til videre prosess er avklart med KD og når SB har avsluttet kontraktsforhandlinger med AF-gruppen om gjennomføringsavtalen.

En stor og viktig milepæl for UP gjennom våren har vært ferdigstilling av den konseptuelle designen til de permanente utstillingene. Denne er ferdigstilt og godkjent og det er nå gjort avrop mot leverandør på neste fase, detaljert design, som vil pågå frem til mars 2024.

Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedaktivitetene i Utstillingsprosjektets delprosjekter.

Utstillinger

Dette delprosjekt arbeider med de permanente utstillingene, særutstillinger og et spesielt tilbud for barn og unge – «Den store vikingreisen». Arbeidet er per nå organisert i ti arbeidsgrupper.

1. Faginnhold / publikasjoner: Arbeider med videreutvikling av synopsis, utvikling av forskningsoversikter og utarbeidelse for plan for utgivelse av faglige publikasjoner. Det arbeides med å ferdigstille totalt ca. 60 forskningsoversikter. Arbeidet skjer i tett samarbeid mellom prosjektet og andre fagressurser hos KHM og UiO i øvrig, samt i tett samarbeid med prosjektets internasjonale referansegruppe på faglig innhold.
2. Gjenstandsutvalg: Utarbeider oversikter over alle gjenstander som skal stilles ut (ca. 6000) og jobber med klargjøring av gjenstander. Prosess med digital dokumentasjon (foto og 3D-skanning) og konserveringsklargjøring vil pågå gjennom hele gjennomføringsfasen.
3. Den store vikingreisen: Arbeid med preliminær design er under planlegging sammen med leverandør. Kick-off med leverandører 19-20. juni.
4. Teknisk rammeverk: Denne arbeidsgruppen samarbeider med USIT, og arbeider med det teknologiske rammeverket for utstillingene. Hovedfokus pt er å beskrive strukturen på databaser som skal brukes som basis for VTMs content management system (CMS) og samhandling med museets eksisterende databaser.
5. Designdatabase: Arbeidsgruppen utvikler en database med de dataene som skal brukes i detaljert design sammen med utstillingsdesignerne i Ralph Appelbaum Associates. Data blir overført til database knyttet til VTMs CMS etter detaljeringsfasen.
6. Innholdskoordinerer: Arbeidsgruppe som koordinerer innhold opp mot leverandør av permanente utstillinger. Fokus på koordinering av gjenstandslistene, fortellinger og definisjon av teksthierarkier.
7. Brukerinvolvering bygg/BUT: se om bygg og brukerstyr under kap. 1.
8. CT-skanner: Finansiering er uavklart (23,5 mill. kr. inkl. mva.).
9. Monteranskaffelse: Monterdesign pågår i samarbeid mellom UP og BUT, med respektive leverandører (RAA og Goppion).
10. Koordinering og oppfølging av konseptuell design for permanente utstillinger: Designteamet hos hovedleverandør Ralph Appelbaum og Tamschick Media+Space jobber tett sammen med delprosjekt utstilling. Fasen med konseptuell design er ferdigstilt og godkjent. Det var oppstartsmøte på detaljert design med leverandør 8-9. mai.

Formidling, aktiviteter og sideprogram

Det er utviklet beskrivelser av hvordan VTM arbeider med læring og didaktikk, samt et dokument med strategi og konsept for personbåren formidling. Delprosjektleder vil avslutte sin ansettelse hos KHM i løpet av mai. Delprosjektet vil utvikles og planlagte leveranser vil inkluderes i leveranseplaner til andre delprosjekter i ny organisering fra sommeren 2023.

Kommunikasjon og kommersielle tilbud

Delprosjektet samarbeider med Filmkonsulentene AS med produksjon av promofilm for publikumsopplevelsene i VTM. Ferdigstilling er utsatt for å ha mulighet for å få med noen av de visualiseringene som utvikles i

delprosjekt utstilling. Det er utviklet en konseptuell plattform for VTMs digitale kunnskapsunivers, som nå vil videreutvikles til et konsept sammen med deltagere også fra andre delprosjekter. Det pågår løpende arbeid med kommunikasjon og informasjon om prosjektet. Delprosjektet skal i gjennomføringsfasen i overordnet arbeide med:

- Kommunikasjon og informasjon (internt og eksternt)
- Markedsføring
- Arrangementer og kommersielle satsninger
- Billettsalg
- Butikk / produktutvikling
- Kafé & Restaurant

Forskningssenter og laboratorier

Delprosjektet arbeider med en rapport for arbeidet med Laboratorier og CT-skannerrom med oversikt over ønsket og nødvendig aktivitet i arealene – ferdigstilles tidlig i juni. Prosjektbeskrivelse for delprosjektets gjennomføringsfase utvikles første halvår 2023 og bygger på avklaring rundt samarbeid og grenseflater mot FP S2030 Faglig program for vikingtidforskning ved KHM (årspl tiltak 3.2) som operasjonaliseres i samme periode, samt resten av utstillingsprosjektet.

Etablering av driftsorganisasjon

Arbeidet med overordnet driftsmodell fra UiO/EA er forsinket. Det skal gjennomføres en rekke workshops med KHM i løpet av våren 2023 som så skal oppsummeres i en rapport. UP starter nå opp eget arbeid med å planlegge driften parallelt med at de overordnede rammene legges. Det er utlyst en stilling som organisasjonsutvikler der deler av stillingen innebærer å lede dette delprosjekt. Delprosjektet skal i gjennomføringsfasen overordnet arbeide med:

- Driftskonsept for utstillinger, formidling, og arrangementsvirksomhet
- Driftskonsept for serveringsvirksomhet
- Driftskonsept for butikkvirksomhet
- Forretningsmodell for B2B kunder
- Prisstrategi for entré/billetter
- Utarbeidelse av bemanningsplan og etablering av driftsorganisasjon
- Utrede og avklare behov for finansiering av driften
- Formalisering av samarbeid med partnere og leverandører, herunder driftsavtaler, kommersielle partnere og andre samarbeids- og eventuelle leieavtaler.

III. VTM-prosjektets møter/reiser april – mai 2023.

Følgende møter/reiser har vært gjennomført i perioden:

- Et (1) møte i *Prosjektrådet* (VTM-prosjektets høyeste organ med repr. fra SB, UiO, KHM og departementene).
- To (2) møter i *Kontaktforum* (felles koordineringsorgan SB, UiO/EA og KHM for VTM-prosjektet).
- To (2) møter i *UiOs styrings- og koordineringsgruppe for VTM-prosjektet*.
- Planleggingsmøte med leverandør Kiss the Frog i Delft, 12. april.

- UP var representert på oppstartsmøte med Goppion i Milano 27-28. april.
- Kjernegruppen for permanente utstillinger har vært i Berlin på møter med Ralph Appelbaum og Tamschick Media+Space, 8-9. mai.

Det er løpende virksomhet i KHMs egen prosjektorganisasjon; koordineringsgruppen, delprosjektgrupper og særmøter tilknyttet de ulike aktiviteter i delprosjektgruppene.

Det har i perioden ikke vært holdt møter i *KHMs styringsgruppe for VTM-prosjektet*.

GJO, 26.05.23